

**RAPORT
VIZITA DE STUDIU - SALONIC, GRECIA
19-26.01.2020**

În perioada 19-26 ianuarie 2020 - s-a desfășurat la Salonic vizita de studiu prevazuta in cadrul subactivitatii A 5.2 Realizarea Planului de Actiune si organizarea unei vizite de studiu in proiectul “Sănătatea mintală- prioritate pe agenda publică!”- cod proiect 11259, cofinanatat din Fondurilor Social European (FSE) prin Programul Operational Capacitate Administrativa (POCA) 2014-2010. Vizita a durat 8 zile, din care 6 zile au fost ateliere de lucru si 2 zile pentru sosire si plecare.

Vizita de studiu planificata initial in Uk- Scotia, apoi realizata conform modificarilor aprobate de finantator, in Grecia, a avut ca scop invatarea din aceste politici publice, pentru a aplica si in Romania bunele practici din acest domeniu - servicii dezvoltate si abordari multidisciplinare.

Principalele obiective ale vizitei de studiu sunt:

- identificarea bunelor practici in procesul de elaborare de politici publice alternative;
- Identificarea proceselor rationale de formulare a alternativelor la politicile publice existente;
- prioritizarea indicatorilor de evaluare a impactului unei alternative la politicile publice;
- identificarea de politici publice alternative in domeniul sanatatii mintale, in special in cel al dementelor - care sunt actorii, care e rolul ONG-urilor si al partenerilor sociali in elaborarea alternativei de politica publica etc.;
- identificarea de noi metode de abordare a problemelor in domeniul sanatatii mintale.

ASOCIATIA HABILITAS- CRFP in calitate de Partener in proiectul mentionat mai sus a organizat aceasta vizita in Grecia, impreuna cu organizatia- gazda ELLINIKI ETAIRIA NOSOY ALZHEIMER KAI SYGGENON DIATARACHON SOMATEIO sau ALZHEIMER HELLAS, pentru 12 persoane - membri GT din cele 5 regiuni implicate in proiect, selectate conform procedurii de selectie candidati pentru vizita studiu, precum si pentru 4 persoane din partea echipei de implementare proiect si reprezentant al Partenerului.

Ziua 1 - 19 ianuarie 2020

Intalnirea tuturor participantilor selectati pentru vizita si veniti din cele 5 regiuni s-au reunit in vederea plecarii la Bucuresti - Aeroport Otopeni plecarea fiind catre Salonic - aeroport Macedonia.

Cazarea s-a facut la Hotel Le Palace Art - Salonic, pentru cele 16 persoane, conform organizarii realizate de Asociatia Habilitas impreuna cu Agentia Central Travel.

La sfarsitul zilei s-au discutat aspecte organizatorice, administrative si programul pentru saptamana de vizita de studiu.

Ziua 2 - 20 ianuarie 2020

Conform agendei discutate, completate si agreate de cei 2 parteneri implicati in organizarea vizitei, grupul de 16 persoane a fost impartit in 2 grupe a cate 8 persoane pentru a se deplasa catre cele 2 centre de zi ale organizatiei gazda: "Agios Ioannis" din B-dul Konstantinou Karamanli no.164 si "Agia Eleni" din str. Petrou Syndika no.13.

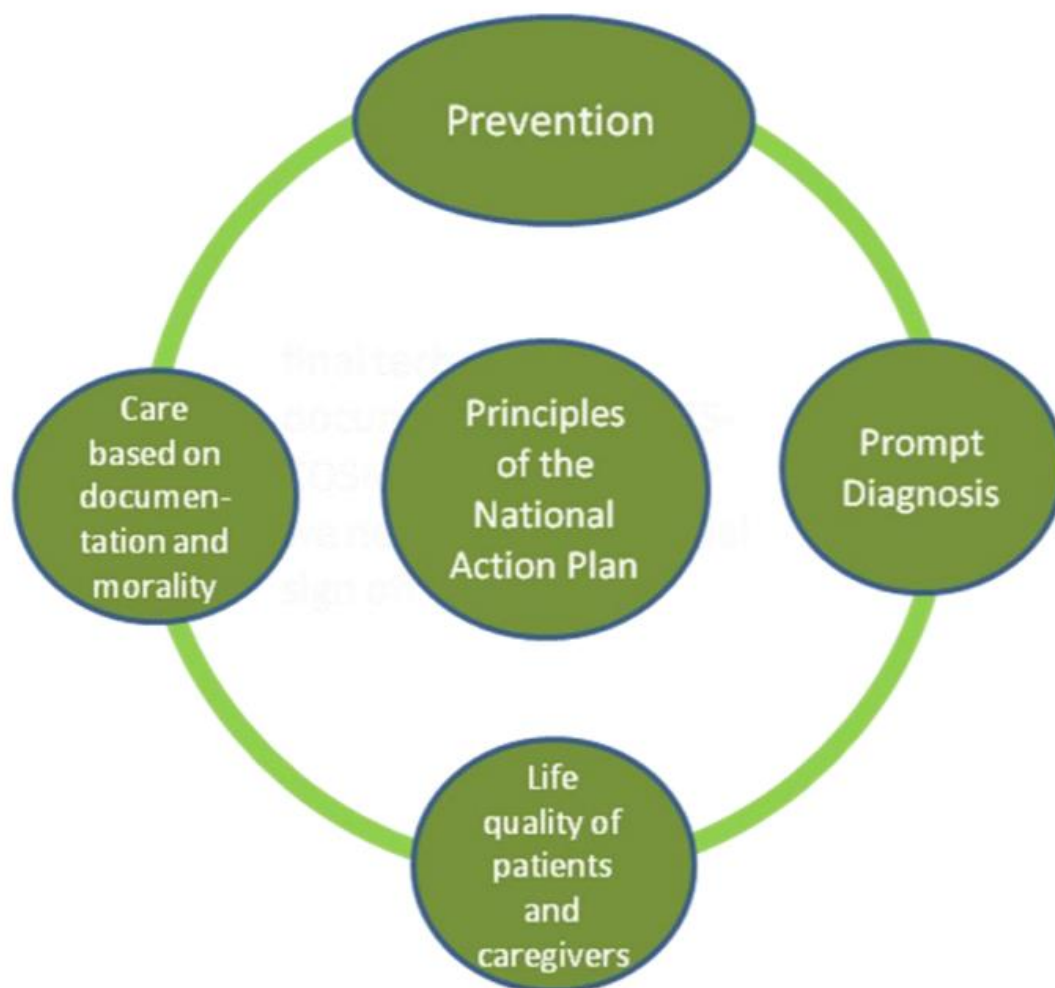
Grupul care s-a deplasat la Centrul "Agia Eleni" - a fost intampinat de d-na Profesot Tsolaki, iar cel de la "Agia Ioannis" - a fost intampinat de d-l psiholog Moses. Cele doua grupe s-au "intalnit" pe platforma on-line pentru a asculta prezentarea d-nei Profesor despre cercetarea realizata de Alzheimer Hellas cu participantii din cele 2 centre - persoane diagnosticate cu amnezii, deficiente cognitive usoare (mild cognitive impairment- MCI) privind evaluarea eficacitatii programelor de exersare cognitiva pe o perioada de 2 ani versur programele de 1 an sau neparticiparea la niciun program. De asemenea, dna profesor a facut o prezentare succinta a cadrului legislativ in domeniu. Mini-cercetarea s-a realizat cu 106 pacienti cu deficit cognitiv usor, sau dementa incipienta, care au fost repartizati aleatoriu in doua grupuri, unul experimental (n = 74) si unul de control (n = 32). Din grupul experimental 33 au participat la un programul de 1 an exersare cognitiva, iar 41 dintre acestia au participat la 2 ani de program. Grupul de control (n = 32) nu a luat parte la niciun fel de terapie cognitiva sau farmacologica. Evaluarea neuropsihologica a fost efectuata la inceput, dupa un an si doi ani mai tarziu. Rezultate: la sfarsitul primului an, grupul experimental (n = 74) a avut performante mai bune, scoruri/valori statistice mai mari indicate pe fiecare tip de test decat grupul de control, in memoria verbala si vizuala, functiile executive ale creierului, activitati zilnice, cognitive generale si performanta functionala. La evaluarea de doi ani, grupul cu doi ani de pregatire (n = 41) a avut performante/scoreuri mai bune decat grupul de control in memoria verbala si vizuala, functia executiva, activitati performante cognitive si functionare generala, precum si fata de grupul cu un an de participare (n = 33) in memorie verbala si vizual, functie executiva, activitati zilnice si performanta functionala generala. Concluzie: 2 ani de exersare cognitiva sunt cumt mai benefici pentru persoanele cu deficit cognitiv usor. Cercetarea prezentata a avut scopul de a ne demonstra ca functionarea programelor centrelor se face bazat pe o cercetare stiintifica si de a ne preciza faptul ca programele sunt intr-o permanenta evaluare, imbunatatire si adaptare specifica fiecarui tip de participant.

Dupa aceasta prezentare, fiecare membru al grupului a primit planificarea individualizata de participare, prin rotatie, la tipurile de programe din centre, astfel incat la sfarsitul vizitei fiecare participant sa fi observat toate modulele terapeutice la care sunt invitati sa participe, de peste 10-12 ani, persoanele in varsta cu MCI sau cu demente usoare.

Dupa servirea pranzului, participantii din Romania din fiecare grupa/din fiecare centru au fost invitati sa se reuneasca intr-o sala comuna pentru prezentarea organizarii si functionarii

centrului unde au fost alocati, dar si pentru prezentarea pe scurt a legislatiei si a politicilor publice in domeniul sanatatii in GR. Astfel, participantii au aflat ca exista protejate constitutional drepturile privind demnitatea persoanelor cu dementa - art. 2 & 4 din Constitutia din 1975, cu revizuirile din 1986 si 2001. De asemenea, exista in legi speciale care nu neaparat stipuleaza expres anumite drepturi insa ele pot fi deduse - de ex. din Lg 3418/2005 privind Codul de Etica Medicala sau din Lg 2071/1992 - care face implicit trimitere la tratamentul involuntar. Demeta este acoperita in legislatia specifica de modernizare a serviciilor de sanatate mintala - Lg. 2716/1999. Totusi cadrul legal nu acoperea deficitul de servicii sau problemele reale cu care se confruntau pacientii & aparinatorii, astfel ca Asociatia Alzheimer din GR impreuna cu Ministerul Sanatatii din GR au format Comitetul National - un grup de lucru inter-sectorial care a elaborat Planul National 2015-2020, aprobat in 2016.

Participantii au fost familiarizati cu cele 4 mari principii pe care Planul National al Greciei le-a avut in vedere: preventie, diagnostic prompt, ingrijire bazata pe documentare si moralitate, calitatea vietii pacientului si a ingrijitorilor acestora [formali & informali].

Conform evaluării zilnice date de cei 12 membri GT participanți la vizita și de către expertul în formularea de politici publice, cele mai impresionante lucruri și informații noi dobândite au fost în legătură cu: organizarea și planificarea fiecărui participant la vizita, pe zile și module de terapii; calitatea științifică a prezentărilor; personalizarea planului de intervenție pentru beneficiarii centrului; organizarea clară a modulelor de terapii pe grupe mici și eficiente de beneficiari, între 5-10 beneficiari în funcție de tipul de terapie; testele/bateriile de teste și metodele, tehnicile și materialele folosite pentru evaluarea inițială și periodică precum și pentru toate tipurile de terapii; seriozitatea și implicarea personalului pentru îmbunătățirea calității vieții fiecărui beneficiar, abordarea intervenției acestuia fiind centrată pe beneficiar; programul pilot pentru sprijinul oferit aparținătorilor pacienților cu MCI sau demențe incipiente; terapia prin muzică.

Ziua 3 - 21 ianuarie 2020

Cele 2 grupe au continuat participarea la activitățile celor 2 centre, conform programului personalizat, urmând ca la sfârșitul zilei de lucru toți participanții să se reunească pentru o prezentare mai în amănunt a structurii și funcționării centrelor, dar și pentru identificarea celor mai bune practici în elaborarea unei politici publice alternative de sănătate mintală: implicarea mediului academic în cercetarea prevalenței, incidenței bolii în rândul populației, factori de risc, etc; identificarea și maparea corectă a serviciilor, a costurilor acestora; realizarea centrelor de excelență atât pentru cercetări de bază și dar și pentru studii clinice reactualizate constant; apariția unor subspecializări - neuro-psiholog; introducerea educației specifice pentru demență pentru profesioniștii care lucrează direct cu pacienții; crearea observatorului național - Comitetul Național etc.

Unul din psihoterapeuții centrului “Sf Ioan”, dl psiholog *Dimitrios Bekiaridis Moschou* a continuat prezentarea din prima zi a centrului, menționând că acesta funcționează de peste 10 ani, precizând că un accent deosebit a fost pus pe studiile științifice care dovedesc necesitatea existenței unor astfel de centre și pun în evidență îmbunătățirea calității vieții persoanelor diagnosticate cu deficiențe cognitive ușoare (MCI) și demențe incipiente. Dl psiholog a menționat prevederile legale în baza cărora funcționează centrul și modalitatea de funcționare a acestuia în conformitate cu legislația în vigoare.

Au fost oferite diverse studii și cercetări care au demonstrat că din persoanele cu MCI aprox. 1/3 pot dezvolta demențe, 1/3 pot să-și mențină același status și 1/3 pot să-și îmbunătățească situația dacă accesează astfel de programe în centre de zi. Majoritatea personalului centrului este format din psihologi și psihoterapeuți, care colaborează îndeaproape cu medicii de familie, neurologi și psihiatri pentru o evaluare neuropsihologică complexă a participanților la programe. Evaluarea neuro-psihologică a acestora se face în 2-maximum 3 sesiuni de câte 1 oră, conform capacității beneficiarilor. Evaluările se continuă anual.

Participarea la program este benefică pentru persoanele cu MCI întrucât pot să-și îmbunătățească statusul general prin exerciții mentale și fizice, vizite regulate la cardiolog, psiholog, psihiatru, dar își pot controla și mai bine tulburările de dispoziție (mood disorders)

pastrandu-si un tonus pozitiv, prin socializarea, comunicarea cu persoane de aceeasi varsta sau varste diferite, prin intalnirile regulate de la centru care dau sens zilei. Un beneficiar al programelor participa in medie la 4 tipuri de terapii, maximum fiind de 8 activitati, cu o ciclicitate saptamanala sau la fiecare 2 saptamani, in functie de recomandarile specialistilor.

Din evaluarile participantilor la terapiile si activitatile Centrului 'Agios Ioannis' (Sf. Ioan), cele mai impresionante au fost cele prin care s-a facut exersarea fizica (stimularea tuturor grupelor de muschi, intr-o maniera relaxanta, de pe scaun si pe un fond muzical adecvat), cele prin care s-a facut stimularea comunicarii orale, in public ("speech exercises"), dar si exersarea mentala a functiilor aritmetice-logice, dar si a calitatilor atentiei: concentrarea si distributivitatea, orientarea spatiala, prin folosirea calculatorului, mai exact a 2 soft-uri atractive si usor de accesat de beneficiari: Complete Brain Workout si Brain Bright - Invent, soft dezvoltat in parteneriat cu Universitatea din Sheffield, UK.

Referitor la evaluarile participantilor la terapiile si activitatile Centrului "Agia Eleni" (Sf. Elena), impresionante au fost art-terapia, prin muzica, biblioterapia, tehnici si exercitii diverse pentru orientare, insa in topul acestora a stat "dance and drama therapy". La sfarsitul zilei, acest tip de terapie a fost prezentat de psihologul Makri Marina catre toti participantii.

Conceptul utilizat foloseste arta cum ar fi muzica, dansul sau drama in interactiunea cu persoanele cu dementa. Exerciitiul poate spori eficacitatea functionarii creierului, imbunatati atentia si memoria, reducand agresivitatea, anxietatea si depresia, poate imbunatati comunicarea si creste stima de sine si a capabilitatii. Programul propune 8 sarcini care sa poate fi accesate pe doua nivele de dificultate:

- prima sarcina este ca fiecare sa se prezinte in timp ce primeste sau arunca o minge (exercitiul stimuleaza atentia si motricitatea);
- a II-a sarcina - definirea obiectelor de pe cardurile primite (stimularea limbajului, a verbalizarii corecte, a memoriei de lucru si a celei episodice);
- a III-a sarcina - presupune un exercitiu de pantomime, participantii imitand diferite meserii (exercitiul dezvolta functiile executive cognitive, imaginatia kinetica, memoria de lucru si a celei episodice);
- aIV-a sarcina este dansul, prin care se imbunatatesc memoria episodica, gandirea abstracta, atentia distributiva;
- a V-a sarcina este reprezentata de mimarea proverbelor (se stimuleaza imaginatia kinetica, gandirea abstracta si memoria episodica);
- a VI-a sarcina este rezolvarea de probleme (stimularea functiilor executive pentru constientizarea problemei, gandirea asupra unei rezolvari eficiente si rezolvarea problemei folosind limbajul trupului si de asemenea memoria episodica);

- a VII-a sarcina este reprezentata de un exercitiu de completare a versurilor unei poezii, sau cantece cu rima (se stimuleaza controlul inhibitor - functii executive si memoria verbala);

- a VIII-a sarcina reprezentata de jocul de rol - intrucat acesta stimuleaza limbajul, creativitatea si functiile cognitive. Apoi s-au prezentat datele statistice ale mini-cercetarii realizate in 2 ani pe cele 2 grupuri de lucru - experimental si de control - pentru 1 an, 2 ani si neparticipare la tipul acesta de terapie.

Ziua 4 - 22 ianuarie 2020

Cea de a patra zi s-a derulat similar pentru cele 2 grupe in cele 2 centre, participantii fiind introdusi prin rotatie in activitatile terapeutice la care nu participasera in zilele anterioare. Din evaluarile prezentate de participantii la terapiile centrului „Sf. Ioan” cel mai impresionant moment a fost prezentarea Camerei Snoezelen - camera multi-senzoriala in care se deruleaza programul de reabilitare cognitiva (cognitive rehabilitation program) - este una din camerele in care s-a investit cel mai mult si aici regasim: 2 fotolii relaxante de tip sezlong cu vibratii, un pat cu saltea cu apa, 3 turnuri cu apa colorata si 1 set de fire senzoriale, care-si schimba culoarea in functie de dispozitia pacientului, pe care acestia le pot atinge, 1 sistem computerizat care asigura muzica ambientala, relaxanta precum si proiectare de imagini care calmeaza. Fiecare sesiune cu pacientul dureaza ½ de ora, sub supravegherea atenta a psihoterapeutului. Inca nu sunt studii care sa ateste stiintific cat de bune sau de benefice sunt utilitatile acestei camere, insa totul se desfasoara la nivel experimental si sub observatiile directe ale psihoterapeutilor. Au fost discutate de asemenea, aspecte referitoare la aspectele legislative cu privire la functionarea centrului.

In partea a doua a zilei s-a pus accentul pe identificarea actorilor-cheie in elaborarea politicilor publice alternative - care-i rolul autoritatilor/institutiilor publice, care e rolul ONG-urilor si al partenerilor sociali. Participantii au inteles ca cercetatorii, profesionisti din diferite specialitati - neorologie, psihiatrie, geriatrie, psihologi, juristi, economisti, asistenti sociali care activeaza atat in spatial public cat si in mediul privat, inclusive ONG - si-au “dat mana” si au lucrat documentat in elaborarea unui plan national de actiune pe termen mediu care sa fie implementat cu success si realism. Stakeholderii sunt prezentati la capitolul 3 al Planului national de actiune - subcapitolul Viziune.

Din evaluarile zilnice ale celei de a doua grupe - mentionam ca impresionante tipurile de terapii si programe destinate apartinatorilor/ingrijitorilor - family therapy, group therapy, formare pentru ingrijitori - in cadrul unitatii - suport dezvoltate in cadrul Centrului, precum si terapiile cognitive si de stimulare a limbajului.

La sfarsitul programului - psihologul de la Centrul Sf Ioan ne-a organizat un tur-cultural al orasului Salonic.

Ziua 5 - 23 ianuarie 2020

In aceasta zi, grupa care a fost in zilele precedente la activitatile Centrului „Sf Ioan” a fost invitata sa viziteze in prima parte a zilei Departamentul de Psihiatrie din cadrul Spitalului „Papageorgiou”. Cea de a doua grupa - care participase la activitatile Centrului „Sf. Elena” a fost invitata sa participe la activitatile si la prezentarea Centrului „Sf. Ioan”.

Prima grupa a fost intampinata de Prof.univ. dr. Psihiatru Atanasiaris Luca, care a facut o scurta introducere a sistemului de sanatate si a politicilor publice din domeniul sanatatii mintale din Grecia precum si a modului de functionare a spitalului. In Grecia statul plateste serviciile medicale inclusiv pentru cetatenii greci care nu au asigurare de sanatate. Intrebat cum fac fata provocarilor actuale - de exemplu valul important de emigranti - dnul dr a raspuns ca problemele lor de sanatate sunt reglementate pe baza suportului oferit de ONG-uri sau alte entitati nationale sau internationale. Spitalul asigura servicii socio-medicale pentru intreaga comunitate, iar departamentul de psihiatrie poate asigura internarea pana la 2 - maximum 3 saptamani, a 22 de pacienti in medie, cu un maximum de 30 de pacienti beneficiind pentru internare de un min 22 paturi si maxim 30. Spitalul deserveste in regim de ambulatoriu restul populatiei care poate veni toata saptamana si eset dotat cu o serie de clinici/cabinete care asigura servicii precum: psihogeriatric, tulburari sexuale/transgender, dizabilitati de invatare, alcoolism, etc. Spitalul beneficiaza de un serviciu de voluntariat. Spitalul asigura de asemenea practica studentilor la medicina de la Universitatea din Salonic.

Foarte apreciate de catre grupul de participanti la vizita din cadrul Sp. Papageorgiu au fost: organizarea departamentului de psihiatrie pe tipuri de activitati si pe saloane adaptate cazuisticii, crearea Centrului de Memorie - realizare recenta din noiembrie 2019 - care asigura legatura intre pacient, comunitate si specialisti - medici psihiatri, neuro-psihologi, psihoterapeuti.

In a doua parte a zilei - grupul a mers la centrul „Agia Eleni”/”Sf. Elena” unde a fost intampinat de dna psiholog doctorand Elena POPTSI, care a facut o prezentare a unor serii de interventii terapeutice pe baza carora a publicat un studiu privind imbunatatirea nivelului cognitiv sau mentinerea la un nivel stabil, satisfactor pentru persoanele cu MCI si demente incipiente.

Grupul care a facut schimbul cu celalalt centru - „Sf Ioan” - a fost impresionat de structura si programele centrului destinate atat pacientilor cu MCI sau demente incipiente cat si apartinatorilor.

Tot in partea a doua a zilei participantii la prezentarile programelor celor 2 centre au fost familiarizati cu indicatorilor de evaluare a impactului unei altenative la politicile publice - indicatori sociali, economici si de mediu.

A fost mentionat cu tarie ca socializarea este unul din factorii-cheie in mentinerea starii tonice si a exersarii comunicarii afective pozitive, pentru persoanele diagnosticate cu dementa de tip Alzheimer sau in risc de a dezvolta o astfel de dementa.

Grupul de lucru din Romania a fost invitat cu caldura de organizatia gazda - Alzheimer Hellas - sa participe la o cina festiva organizata anual de asociatie impreuna cu toti participantii la

programele centrelor. Evenimentul se incadreaza in viziunea organizatiei in care socializarea si imputernicirea persoanelor cu TNG & MCI sunt directii in care trebuie sa se actioneze.

Cina festiva, prin care s-a celebrat "Anul Nou" si s-au impartit celor peste 250 invitati prajituri traditionale de Sf Vasile a avut loc la "Grand Hotel Palace"- str. Monastiriou 305, Thessaloniki.

Un moment important al serii a fost discursul d-nei Profesor Tsolaki prin care se multumea personalului centrelor si participantilor de peste 10 ani la derularea activitatilor acestora; se mentiona prezenta grupului de lucru din Romania, 16 profesionisti in domeniul psiho-socio-medical care participa la o vizita de studiu la Alzheimer Hellas. Programul muzical si de dans pregatit de beneficiarii centrelor, precum si multa buna dispozitie au incantat pe numerosii invitati.

Ziua 6 - 24 ianuarie 2020

In prima parte a zilei, cele doua grupe de cate 8 participanti, care au facut rocada intre centre in ziua precedenta, s-au deplasat atat la Spitalul "Papageorgiou" cat si la Centrul "Sf Elena". Grupul a participat la spital la prezentarea departamentului de psihiatrie din Spitalul "Papageorgiou" si la Centru la terapiile pregatite pentru acea zi cu beneficiarii acestuia.

Partenerii eleni care abia in noiembrie 2019 au creat un Centru al Memoriei la nivelul regiunii, si-au manifestat interesul privind modul de functionare in Romania a Centrului Memoriei din cadrul Spitalului "Al. Obregia" organizat de Societatea Romana Alzheimer. A fost un schimb de know-how extrem de productiv, care s-a incheiat cu promisiuni de viitoare colaborari pentru imbunatatirea activitatilor si a politicilor publice in domeniu.

In partea a doua a zilei, cele 2 grupe reunite s-au deplasat la Spitalul General Universitar AHEPA - Salonic, in Aula mare - pentru a discuta despre:

-procesul de elaborare a politicilor publice elene in sanatatea mintala in Grecia;

- noi metode de abordare a problemelor in domeniul sanatatii mintale: cercetarea epidemiologica, care ofera date despre prevalenta, incidenta, inregistrare factori de risc (nutritie, factori genetici, fumat etc), studii cantitative despre costuri, crestere a numarului de cercetatori si a fondurilor de cercetare clinica; cresterea specializarilor in demente in domeniul stiintelor sociale si pentru profesionistii care lucreaza in sanatate; crearea de sub-specialitati -dupa modelul SUA -psihiatrie geriatrica si neurologie geriatrica - toate acestea oferind o viziune holistica asupra problematicii din domeniul sanatatii si, implicit si potentiale solutii;

- pentru a realiza o analiza comparativa si sugestii de convingere a autoritatilor publice sa finanteze masurile propuse prin politicile publice - ca de exemplu esalonarea pe ani a costurilor totale pe centre de zi (aprox. 100.000 euro/an/centru);

- realizarea coaliției care monitorizează la nivel național demențele - Observatorul Național de Demente - înființat încă din 2015 cu specialiști în cercetare - neurologi, psihiatri, economiști, avocați și reprezentanți ai îngrijitorilor/apartinătorilor care se întâlnesc săptămânal și care fac și trimit sugestii permanente către Ministerul Sănătății pentru soluționarea unor probleme.

Din Strategia Națională pe Demente din Grecia au fost remarcate direcțiile de acțiune și măsurile destinate îngrijitorilor/apartinătorilor, ca de exemplu: elaborarea unor programe regionale și naționale de educare pentru îngrijitorii persoanelor cu demențe; realizarea de ghiduri practice și de programe educationale la distanță pentru aceștia; crearea de servicii suport help-line pentru aceștia, servicii de avertizare pentru persoanele în vârstă dispărute (Silver-Alert) și nu în ultimul rând crearea de servicii rezidențiale pentru persoanele cu demență, dar și servicii de suport pentru aparținători/îngrijitori în care să activeze specialiști în domeniu: psihologi, asistenți sociali.

Ca urmare a celor aflate de la partenerii Alzheimer Hellas, grupul de lucru a avut o sesiune de debriefing în care s-au dezbătut axele considerate ca fiind prioritare din Planul Național de Acțiuni privind tulburările neuro-degenerative, în special demența Alzheimer elaborat de expertul pe politici publice de la Asociația Habilitas: Înregistrarea și clasificarea persoanelor diagnosticate cu demență în România; Prevenirea, informarea și conștientizarea populației privind tulburările neuro-degenerative; Sprijin și îngrijire pentru pacienții diagnosticați cu demență; tratarea demenței; Educația formală și informală în domeniul tulburărilor neuro-degenerative; Îmbunătățirea cadrului legislativ, inclusiv cu acte normative care reglementează drepturile pacienților afectați de demență și ale îngrijitorilor acestora; Cercetări privind tulburările neuro-degenerative.

Se dorește ca aceste direcții de acțiune și măsuri prezentate în documentul de lucru (draft 1) - propunere politică publică, să-și găsească posibilitatea reală să fie implementate cu succes în România.

Ziua 7 - 25 ianuarie 2020

Sesiunea de debriefing și de “lesson learned” cu tot grupul și cu reprezentanți ai organizatei gazda - s-a susținut la hotelul Le Palace Art. Au fost identificate procesele raționale de formulare a alternativelor la politicile publice existente (analiza situației, identificarea problemei, elaborarea design-ului fluxului de acțiuni, generarea soluțiilor alternative, analiza comparativă între tipuri de soluții, selecția soluției preferabile) astfel încât factorii de decizie să poată alege între alternativele oferite judecând după fezabilitate, acceptanța socio-politică, cost și beneficii.

S-au discutat direcțiile noi de cercetare în domeniul Alzheimer și rezultatele obținute până la momentul actual - în domeniul prevenției dezvoltării tipurilor de demențe - folosirea uleiului virgin de măsline cules timpuriu și a folosirii plantei specifice zonei - crocus chrysanthus (brandușă galbenă) în diferite forme de ceai (cercetare aflată în lucru).

Intrebata care a fost procesul de obtinere a aprobarii Strategiei Nationale pe Demente si a finantarii Planului de Actiune, dna Profesor a spus ca au fost solicitari ale Coalitiei, respectiv Observatorul National de Demente pentru intalniri la nivel de guvern si in fata membrilor Parlamentului.

Nu a lipsit nici pranzul festiv final organizat la Hotel Le Palace Art, unde invitatii greci si grupul de lucru din Romania au avut posibilitatea sa discute despre Planul de Actiune si potentiale proiecte viitoare comune.

Ziua 8 - 26 ianuarie 2020

Intre 8.30-9.30 toti cei 16 participanti s-au pregatiti de plecare catre Bucuresti, conform agendei. La 16:40 dupa aterizare, membrii grupului au avut momentul de ramas-bun si de asigurare ca vor ajunge la locatiile de provenienta - din cele 5 judete din 5 regiuni ale proiectului, respectiv IS, TM, CJ, BV, B-IF.

Concluzii

Avand in vedere evaluarile zilnice ale participantilor, precum si evaluarile finale ale participantilor, se poate spune ca vizita de studiu in Grecia - tara cu istoric relevant in politici publice pe domeniul sanatatii mintale - a oferit o serie de beneficii pentru participanti si, implicit, pentru organizatiile de provenienta ale acestora.

Pentru realizarea obiectivelor propuse, organizatia gazda a pregatit o serie de activitati si actiuni - discutii tematice in cadrul vizitelor in cele 2 unitati ale Alzheimer Hellas, vizite tematice la departamentele de specialitate - neurologie si psihiatrie - din cadrul unitatilor medicale - spitale universitare - care au permis analiza comparativa a proceselor de formulare a politicilor publice in sanatatea mintala.

Inca de la inceputul vizitei, in scopul documentarii, fiecarui participant i s-a oferit o mapa cu documente informative privind: a) ultimile cercetari privind metodele si tehnicile de interventie pentru pacientii cu MCI care, se stie, pot dezvolta demente in anii urmasi diagnosticarii daca nu se intervine - destinate profesionistilor care lucreaza cu astfel de pacienti; b) abordarile eficiente in lucrul cu pacientii - destinate apartinatorilor/ingrijitorilor informali.

Din feedback-urile zilnice, finale si observatiile spuse de participanti in sesiunile de debriefing, se poate concluziona faptul ca evolutia politicilor publice in GR pentru imbunatatirea domeniului sanatatii mintale - in special tulburarile neurodegenerative (TNG) si succesul inregistrat se datoreaza unor factori-cheie:

- **comunicarea bidirectionala** permanenta intre profesionistii/specialistii care gestioneaza/lucreaza direct cu pacientii/persoanele cu astfel de tulburari si comunitatea academica; de exemplu: tot ceea ce se realizeaza de catre specialisti in cadrul programelor

centrelor/serviciilor dedicate nevoilor persoanelor cu (TNG) - metode, tehnici, teste, experimentare de noi abordari, observatii - se raporteaza si devine baza de studiu si cercetare pentru mediul academic -care face analiza, interpretarea, generarea de ipoteze si solutii, concluzii si trasare de directii de actiune, pe care specialistii le preiau si le implementeaza;

- **consultarea permanenta:** intre pacient/persoana cu TNG, specialist din mediul privat si public (medici de familie, neurologi, psihiatri, psihologi, psihoterapeuti, asistenti sociali etc), ingrijitori/apartinatori, parteneri sociali (sindicate, patronate) care permite: o **contorizare reala** a nevoilor aflate in permanenta schimbare ale pacientului/persoanei cu TNG; o **interventie adecvata** dar si generare de masuri preventive, realiste care pot fi implementate cu success folosind resurse materiale, intelectuale si financiare estimate corect
- **comunicare strategica** intre actorii relevanti din domeniul socio-medical, mass-media si **decidentii politici** (masurile propuse in politici sunt analizate si comunicate astfel incat impactul social, economic, de mediu este mai usor de integrat in gandirea politica a decidentilor si mai facil de asimilat de publicul media);
- construirea unei structuri de coordonare a politicilor publice inter-sectorial (Observatorul National de Demente) formate din specialist din domenii-cheie ale societatii (sanatate, social, juridic, economic etc) care are un rol activ in elaborare, monitorizare politici;
- o abordarea sistemica - specifica managementului complexitatii (cum e domeniul sanatatii mintale) care pune accent pe interdependentele, pe zonele de comunicare intre domeniile cu care persoana afectata de TNG interfereaza; astfel ca masurile si propunerile de politici publice nu sunt vazute ca un plan static ,care programeaza rigid un viitor de cele mai multe ori improbabil, ci mai degraba un plan viu, flexibil, care permite dezvoltari morfologice ulterioare;
- monitorizare si evaluare continue -deciziile de modificare a cadrului normativ sau alte măsuri de intervenție publică se iau in baza documentarilor serioase, colectarii informatiilor de la toti actorii interesati, precum si in baza analizelor disponibile

Proiect cofinanțat din Fondul Social European (FSE) prin Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA) 2014 - 2020!

Cod proiect 112591

www.poca.ro